

Revisionsrapport

Delårsrapport 2010-08-31

Vänersborgs kommun

Oktober 2010

Håkan Olsson

Henrik Bergh

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
	Inledning	2
1.1	Bakgrund	2
1.2	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2	Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed	3
3	Måluppfyllelse.....	5
3.1	Finansiella mål.....	5
3.2	Mål för verksamheten	6
4	Övriga iakttagelser	6
4.1.1	Nämndernas verksamhetsberättelser.....	6
4.1.2	Budgetuppföljning och prognos.....	7

1 Sammanfattning

Vi bedömer att kommunens delårsrapport upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed samt att den i allt väsentligt uppfyller kravet på rättvisande räkenskaper. Vi har uppmärksammat ett flertal förbättringar och ökad noggrannhet i redovisningen sedan föregående år i enlighet med våra synpunkter. Det gäller bl a fler noter till bl a finansieringsanalysen samt att den sammanställda redovisningen nu också rapporteras i delårsbokslutet.

De befintliga och extra avsättningar som finns för pensionsåtaganden är dock inte i enlighet med rekommendation men sker med hänvisning till god ekonomisk hushållning.

Tomtmark för exploatering bör klassificeras och redovisas som omsättningstillgång och inte som anläggningstillgång vilket också påverkar vilken värderingsmetod som skall tillämpas. Semesterlöneskuldens förändring är inte beräknad utan redovisas med samma värde som vid bokslut 2009. Ekonomikontoret avser dock till kommande år ta fram ett relevant underlag och ha beräkningsmetoder/system för att redovisa dessa poster i enlighet med rekommendationer från rådet för kommunal redovisning. Arbetet med detta pågår.

Socialnämndens specifikationer håller inte en godtagbar standard. Det går inte av specifikationerna att verifiera om det upptagna beloppet på flera balanskonton är korrekta eftersom specificeringen brister samt att det förekommer stora skillnader i upptagna belopp mellan upprättad specifikation och redovisat saldo i bokföringen.

Barn- och ungdomsutskottet har tagit upp en fordran på 4 345 tkr för en försäkringsskada som till sin karaktär är osäker då försäkringsbolaget inte kan garantera att ersättning kommer att betalas ut. Dessutom innehåller prognosen en självrisk på cirka 400 tkr som kommunen själv kommer att få betala. Det bör dock nämnas att Barn- och ungdomsutskottet i sin redovisning omnämner att det kan föreligga en viss osäkerhet med denna post.

Vi delar Kommunstyrelsens bedömning att kommunen för hela 2010 kommer att klara balanskravet och de finansiella målen avseende resultatnivå, kassalikviditet, soliditet och pensionsåtaganden.

Det är enligt vår bedömning viktigt att nämnderna fortsätter det långsiktiga arbetet med att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna. Ett enstaka år med negativt resultat kan man klara men i ett längre perspektiv måste budgeten hållas för att de finansiella målen ska nås.

Det är enligt vår uppfattning inte acceptabelt att socialnämnden i dagsläget inte har ytterligare förslag till åtgärder, utöver vad som redan vidtagits, med hänvisning till att en stor del av underskottet är hänförligt till ekonomiskt bistånd och färdtjänst.

God ekonomisk hushållning innebär att det är balans i räkenskaperna och att resurser nyttjas på ett effektivt sätt. Det är viktigt att även verksamhetsmålen är tydliga, mätbara och utvärderingsbara. Vår bedömning är att uppföljning av de kommungemensamma målen bör utvecklas. Några av de uppsatta målen kommer att redovisas först i samband med årsredovisning 2010. Om målen inte uppnås anges dock oftast skälen därtill.

Med hänvisning till ovanstående samt att flera nämnder (Barn- och ungdomsutskottet, Gymnasienämnden, Samhällsbyggnadsnämnden samt Socialnämnden) prognostiserar stora budgetunderskott anser vi att dessa nämnders styrning, med varierad grad, inte är tillräcklig.

Vår samlade bedömning är dock att delårsrapporten uppfyller syftet att ge kommunfullmäktige möjlighet att använda den som ett underlag för styrning, ledning och kontroll av den samlade kommunala verksamheten.

Inledning

Komrev inom PricewaterhouseCoopers har på uppdrag av Vänersborgs kommuns revisorer granskat delårsrapport för 2010.

1.1 Bakgrund

Kommuner och landsting är enligt den kommunala redovisningslagen (KRL), skyldiga att minst en gång om året upprätta en särskild redovisning (delårsrapport) för verksamheten från årets början. Delårsrapporten ska omfatta minst sex och högst åtta månader.

I och med Kommunallagens regler om god ekonomisk hushållning så har det tillkommit en uppgift för revisorerna att bedöma hur väl delårsrapportens resultat överensstämmer med de mål med betydelse för god ekonomisk hushållning som fullmäktige fastställt:

KL 9 kap 9 a §

Revisorerna skall bedöma om resultatet i delårsrapporten som enligt 8 kap. 20 a § skall behandlas av fullmäktige och årsbokslutet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning skall biläggas delårsrapporten och årsbokslutet.

Revisorernas bedömning av delårsrapporten ska grundas på det ekonomiska resultatet och uppfyllelsen av fullmäktiges mål för ekonomi och verksamhet.

1.2 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Vi skall bedöma om kommunens delårsrapport i allt väsentligt uppfyller kravet på rättvisande räkenskaper.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Är resultatet i delårsrapporten förenligt med de mål fullmäktige beslutat?
- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Uppfyller delårsrapporten syftet att ge fullmäktige möjlighet att använda den som ett underlag för styrning, ledning och kontroll av den samlade kommunala verksamheten?
- Kommer ett balanserat resultat att uppnås vid årets slut? Om inte – finns åtgärder för att nå balans angivna och är de tillräckligt tydliga?

Granskningen inriktas mot att granska vilken information som lämnas i delårsrapporten samt rutinerna vid upprättandet. Vid granskningen av rutinerna ingår att bedöma hur periodiseringar, värderingar, prognoser mm har hanterats. Granskningen av räkenskaperna är översiktlig i syfte att ge underlag för att bedöma utfallet gentemot de finansiella mål som fullmäktige fastställt.

2 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed

Den upprättade delårsrapporten omfattar perioden januari – augusti vilket är i överensstämmelse med KRL där det sägs att delårsrapporten ska omfatta minst sex och högst åtta månader.

Vad gäller anvisningar och interna föreskrifter så går sådana ut till förvaltningarna. Kommunens delårsrapport består förutom förvaltningsberättelse av resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys.

Delårsrapporten är för 2010 kompletterad med en sammanställd redovisning (koncernredovisning) samt noter till finansieringsanalysen i enlighet med våra synpunkter föregående år.

Pensionsavsättningen uppgår till 147 mkr inklusive löneskatt. Av dessa avser ca 55 mkr en extra pensionsavsättning som avsatts under 2007 till 2009 med hänvisning till god ekonomisk hushållning, även om det formellt strider mot gällande rekommendation avseende pensionsredovisning som anger att denna del skall redovisas som en skuld inom linjen.

Tomtmark för exploatering bör klassificeras och redovisas som omsättningstillgång och inte som anläggningstillgång vilket också påverkar vilken värderingsmetod som skall tillämpas. Semesterlöneskuldens förändring är inte beräknad utan redovisas med samma värde som vid bokslut 2009. Ekonomikontoret avser dock till kommande år ta fram ett relevant underlag och ha beräkningsmetoder/system för att redovisa dessa poster i enlighet med rekommendationer från rådet för kommunal redovisning. Arbete med detta pågår.

Tim- och semesterlöneskuldens förändring (minskning) redovisas ej i delårsrapporten utan den tas upp med samma belopp som i årsbokslutet för 2009. Detta är inte i enlighet med god redovisningssed men den vanligaste metoden bland Sveriges kommuner, eftersom man oftast inte har ett bra underlag för beräkning av den faktiska skulden under löpande år.

Socialnämndens specifikationer håller inte en godtagbar standard. Det går inte av specifikationerna att verifiera om det upptagna beloppet på flera balanskonton är korrekta eftersom specifikationen brister samt att det förekommer stora skillnader i upptagna belopp mellan upprättad specifikation och redovisat saldo i bokföringen. Som exempel kan nämnas konto 1314, 2313, 2371.

Barn- och ungdomsutskottet har tagit upp en fordran på 4 345 tkr för en försäkringsskada som till sin karaktär är osäker då försäkringsbolaget inte kan garantera att ersättning kommer att betalas ut. Dessutom innehåller beloppet en självrisk på cirka 400 tkr som kommunen själv kommer att få betala. Det bör dock nämnas att barn och utbildningsnämnden i sin redovisning omnämner att det kan föreligga en viss osäkerhet.

Resultatet för perioden uppgår till 41 mkr medan prognosen för helåret är 45 mkr. Kommunen klarar därmed balanskravet. Samma period föregående år uppgick till 35 mkr och resultatet för helåret 2009 uppgick till 47,9 mkr. Orsaken till den prognostiserade resultatförsämringen är i huvudsak ökade nettokostnader. Som exempel kan nämnas ökade nettokostnader för snöröjning om 17 mkr.

Nettokostnadsandelen uppgår för perioden till 96,2 och prognostiseras till 97,2 för året. Nettokostnadsandelen för året har ökat jämfört med bokslutet 2009 då den uppgick till 96,8 %.

Nämndernas resultat för perioden uppgick till -0,9 mkr och prognosen uppgår till -15 mkr. Nämndernas resultat i bokslut 2009 uppgick till 27,9 mkr .

Vad gäller investeringarna uppgick periodens nettoinvesteringar till 55 mkr vilket är 57 mkr mindre än samma tidpunkt föregående år. Totala investeringsbudgeten uppgår till 256,9 mkr för året och prognosen visar på ett överskott på 111,8 mkr..

3 Måluppfyllelse

3.1 Finansiella mål

I delårsrapporten redovisas kommunens finansiella mål som fastställt i budget för 2010:

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i budget 2010	Utfall i delårsrapport 2010	Måluppfyllelse , prognos
Årets resultat bör uppgå till minst 1 % av skatter och generella statsbidrag. Långsiktigt bör resultatet uppgå till 2 %.	Periodens resultat per augusti uppgick till 41 mkr vilket motsvarar 3,46% av skatter och generella statsbidrag.	<i>Enligt prognosen kommer resultatet uppgå till 45 mkr. Skatter och generella statsbidrag beräknas uppgå till 1 771 mkr. Därmed uppnås målet 2,5 %.</i>
Kassalikviditeten bör vara minst 50%	Kassalikviditeten uppgick till 66 % i delårsbokslutet.	<i>I prognosen för 2010 beräknas kassalikviditeten uppgå till drygt 57%. Målet uppnås.</i>
Soliditeten bör förbättras	Soliditeten i delårsbokslutet uppgick till 55% vilket är en förbättring jämfört med bokslutet 2009 då soliditeten uppgick till 51%.	<i>Prognosen för soliditeten är 56% vilket innebär att målet kommer att nås.</i>
Pensionsåtagande som inte är skuldfört bör täckas av eget kapital.	Icke skuldförda pensionsåtagande uppgick i delårsbokslutet till 810 mkr och det egna kapitalet till 862 mkr. Det ger en täckningsgrad på 106%.	<i>Prognosen pekar på en täckningsgrad på 108% vilket innebär att målet nås.</i>

Revisionell bedömning

För rapportperioden uppnås samtliga fyra finansiella målen. Detta innebär att kommunens långsiktiga finansiella styrka har förbättras under året.

Det bör dock framhållas att nämndernas budgetföljsamhet är svag. Se vidare våra kommentarer under avsnitt 4.1.2 nedan.

3.2 Mål för verksamheten

Av Vänersborgs kommuns mål- och resursplan 2010-2012 framgår 9 kommungemensamma mål och resultat för 2010. De angivna målen är:

- Boende
- Näringsliv och turism
- Utbildning
- Kultur och fritid
- Service, samverkan och effektivitet
- Arbetsmarknad och sysselsättning
- Miljö
- Arbetsmarknadsåtgärder
- Finansiella mål
- Personalpolitiska mål

Revisionell bedömning

Vi genomförde i mars 2010 en fördjupad granskning av kommunens målstyrning och uppföljningsverktyg Stratsys. Denna granskning visar att kommunens arbete med verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning är otydlig. I Mål- och resursplanen anges att detta är nämndernas ansvar. Vi anser att stor otydlighet råder i nämndernas verksamhetsplaner avseende vilka mål, och på vilket sätt, formulerade verksamhetsmässiga mål leder till god ekonomisk hushållning. De mål som finns i nämndernas redovisningar är ofta av allmän karaktär och svåra att mäta. Det är svårt att som läsare av Mål- och resursplan, årsredovisning och verksamhetsberättelser få grepp om vilka mål som är beslutade och redovisade på olika nivåer, hur måluppfyllelsen mäts samt vilken koppling nämndernas mål har till god ekonomisk hushållning, fullmäktiges inriktningsmål och förväntade resultat. Vi menar också att det är av största vikt att redovisningen är konsekvent när det gäller användande av begrepp och rubriksättning. Detta är en förutsättning för att uppnå tydlighet i lednings- och styrningsarbetet.

Vår översiktliga bedömning av delårsrapporten är densamma som ovan även om vi också ser positivt på att de kommungemensamma målen i vissa fall knyts till de redovisade jämförelsetalen på ett bra sätt. I de fall målen inte har uppnåtts anges oftast skälen därtill. Några av de uppsatta målen kommer att redovisas i samband med årsredovisning 2010.

4 Övriga iakttagelser

4.1.1 Nämndernas verksamhetsberättelser

I delårsrapporten presenteras också en uppföljning av nämndernas verksamhet och ekonomi i enlighet med ekonomikontorets anvisningar. Nämndernas verksamhetsberättelser

ska bland annat innehålla avsnitt om måluppfyllelse, nyckeltal, ekonomi och prognos. Vidare ska nämnden redogöra för vidtagna eller planerade åtgärder för att resursförbrukningen skall hållas inom givna ramar.

4.1.2 Budgetuppföljning och prognos

Prognosen för nämndernas driftredovisning visas i nedanstående tabell:

Driftredovisning per nämnd, mnkr	Prognos	
	Budget diff delår	Budget diff Helår
KF, Kultur, Revision, Miljö mfl	1 731	100
Barn- och ungdomsutskott	-8 087	-12 200
Gymnasienämnden	99	-2 500
Kommunstyrelsen	9 115	10 700
Samhällsbyggnadsnämnden	766	-3 700
Socialnämnden	-4 622	-7 500
Summa nämnderna	-997	-15 100

Av tabellen framgår att nämnderna sammantaget visar ett negativt resultat, för både perioden och i prognosen. De nämnder som redovisar och prognostiserar negativa budgetavvikelser är Barn- och ungdomsutskottet, Gymnasienämnden, Samhällsbyggnadsnämnden samt Socialnämnden.

Av Barn- och ungdomsutskottets verksamhetsredovisning framkommer att underskottet framförallt är hänförligt till Arena fritid som både redovisar och prognostiserar underskott (-10,9 mkr) Orsaken till underskotten anges vara högre kostnader än beräknat för värme, snöröjning och kapitaltjänstkostnader samt ett allmänt underskott på cirka 5,5 mkr varav 2,4 mkr är hänförligt till driften. Därtill kommer andra engångskostnader såsom en självrisk på 0,4 mkr för takraset i Arenahallen. Det bör också uppmärksammas att prognosen bygger på att man får ut en ersättning från försäkringsbolaget på 4,5 mkr. Av redovisning framgår också att kostnaderna för verksamheterna Musik och Ungdom är högre än budgeterat varför man bland annat överväger att höja avgifterna som varit oförändrade under många år. Även barnomsorgen prognostiserar ett underskott med cirka - 0,5 mkr och i åtgärdsplaneringen ingår bland annat en översyn av timvikarier mm.

Av Gymnasienämndens redovisning av dess verksamhet framkommer att man bland annat har ett prognostiserat underskottet hänförligt till gymnasieskolan på - 2 mkr. Detta anges bero på att personalkostnaderna under våren var 3,5 mkr högre än budgeterat och där de planerade besparingarna genomförs under höstterminen.

Av Samhällsbyggnadsnämndens redovisning av dess verksamhet framgår att dess underskott är hänförlig till Gator och vägar. Här har årets vinterväghållning prognostiserats till 14,5 mkr samtidigt som budgeten är på 3,5 mkr.

Av Socialnämndens redovisning av dess verksamhet framkommer att en stor del av det prognostiserade resultatet på - 7,5 mkr är hänförlig till Individ och familjeomsorg (- 6,2 mkr). Socialförvaltningen har i dagsläget inga konkreta förslag till ytterligare åtgärder, utöver vad som redan vidtagits eftersom en stor del av underskottet är hänförligt till ekonomiskt bistånd och färdtjänst.

Revisionell bedömning

Det främsta skälet till Barn- och ungdomsutskottets underskott är driften av Arena Vänersborg. En brist och risk är att kommunen/barn- och ungdomsutskottet i sin prognos upptagit en osäker försäkringsersättning för takraset på 4,5 mkr.

En stor förklaring till prognostiserat underskott inom gymnasieskolan uppges vara osäkerhet kring de interkommunala kostnader och intäkter samt högre personalkostnader än budgeterat. Den nya organisationen med Trollhättan är fortfarande oklar vilket begränsar nämndens möjligheter att genomföra större omorganisationer redan idag.

Samhällsbyggnadsnämnden anger i delårsrapporten att man inte har möjlighet att vidtaga ytterligare åtgärder, för att minska prognostiserat underskott som uppgår till - 3,7 mkr innan fullmäktige tagit ställning till äskat tilläggsanslag med motsvarande belopp.

Det är enligt vår uppfattning inte acceptabelt att socialnämnden i dagsläget inte har ytterligare förslag till åtgärder, utöver vad som redan vidtagits, med hänvisning till att en stor del av underskottet är hänförligt till ekonomiskt bistånd och färdtjänst.

Det är enligt vår bedömning viktigt att nämnderna fortsätter det långsiktiga arbetet med att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna. Ett enstaka år med negativt resultat kan man klara men i ett längre perspektiv måste budgeten hållas för att de finansiella målen ska nås. Med hänvisning till bristande måluppfyllelse och stora budgetavvikelser anser vi att dessa nämnders styrning, med varierad grad, inte är tillräcklig.